

PAPA FRANSUVA EKÜMENİZM İÇİN BASTIRIYOR

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Roma Katolik Kilisesinin ruhani lideri Papa Fransuva 24-26 Haziran tarihleri arasında Ermenistana resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Papa, ziyaret sırasında Ermenistanın hem siyasi hem de dini liderleriyle üst düzey görüşmeler yapmıştır. Papanın Ermenistana yaptığı ziyaretin resmi kaynaklara göre amacı Ermenistana ve Ermeni halkına olan sevgi ve takdirini göstermektir. Ancak ziyaret sırasında yapılanlardan ve söylenenlerden anlaşılana, Papanın Ermenistana bu ziyareti yapmasındaki temel amaç ekümenizmi, yani Hristiyan dayanışmasını ve birliğini desteklemektir.

Burada şaşırtıcı bir durum yoktur, zira Papa Fransuva Roma Katolik Kilisesinin başına geçtiği günden beri ekümenizmi sağlama isteği doğrultusunda hareket etmiştir. Papa Fransuvaya göre Hristiyanlık günümüz dünyasının sorunları ve kötülükleri ile baş edemeyen, parçalanmış bir durum içerisindedir. Bu sebeple Papa Fransuva can havliyle (tercihen Roma Katolik Kilisesinin manevi önderliği altında) dünyanın dört bir yanındaki Katolik, Ortodoks ve Protestan Hristiyanları bir araya getirmenin yollarını aramaktadır. Bununla bağlantılı olarak, Papanın kendisini 1915 olaylarıyla ilgili soykırım söylemine (ki bu söylem bariz bir şekilde Ermenistan ziyareti sırasında dile getirilmiştir) yoğun bir şekilde dâhil etmesi, kendisinin ekümenizm konusunda bastırması çerçevesinde anlaşılması gerekmektedir.

Papanın ziyareti sırasında ekümenizmi sağlama isteği, Papa Fransuva ve Ermeni Apostolik Kilisesi Katolikosu II. Karekinin birbirlerine yönelik jestleriyle[1] ve iki dini lider arasında imzalanan ortak beyanatta açıkça ortaya konmuştur:[2]

*Hristiyanlar arasındaki bölünmeler devam etse de, bizi birleştiren şeylerin bizi bölen şeylerden çok daha fazla olduğunu memnuniyetle teyit ediyoruz. İsanın Kilisesinin birliği işte bu sağlam temel üzerinden belirgin hale gelecektir, * Geçen on seneler içerisinde Ermeni Apostolik Kilisesi ve Katolik Kilisesi arasındaki ilişki başarılı bir şekilde yeni bir aşamaya girmiştir ve bu ilişki karşılıklı dualarımız ve güncel zorlukların üstesinden gelmek konusundaki ortak çabalarımız sayesinde güçlenmiştir. Bugün bu ilişkinin devam ettirilmesinin hayati önemine kani olmuş durumdayız. Tam anlamıyla bir ortaklığı (komünyonu) paylaşmak ve birlik olmayı somut bir şekilde ifade etmek hedefiyle; sadece ilahiyat alanında değil, ayrıca dua alanında da daha derin ve daha kesin iştirak edeceğiz ve yerel topluluklar düzeyinde etkin işbirliği yapacağız. ...*

Yukarıda değinilen jestler ve beyanatlar, Papa Fransuvarın Ortodoks Hristiyanlara yönelik seslenişinin bir başka örneğini temsil etmektedir. Geçmişte, Papa Fransuvarın İstanbul Rum Ortodoks Patrikhanesi başı I. Bartholomeosla ve Rus Ortodoks Patrikhanesi başı Patrik Kirille yaptığı görüşmelerde de benzer dayanışma mesajları verilmiştir. Bir başka yüksek profilli Ortodoks kilisesi olan Ermeni Apostolik Kilisesi ile yakın ilişkiler elde edilmesi; Ortodoks Hristiyanların geneliyle yakın ilişkiler, yani ekümenizm elde edilmesine anlamına gelecektir. Papa geçen seneki soykırım beyanıyla zaten Ermenileri sevindirmişti ve Papanın bu sene Erivandaki soykırım müzesini ziyaret etmesi bu memnuniyeti daha da pekiştirmiştir. Papa ve Kilise, Türk tarafının tepkisini yumuşatmak adına bu sene 1977de Ermeni teröristler tarafından katledilen Türkiyenin Vatikandaki Büyükelçisi Taha Carımı anarak alışılmamış bir adım atmıştı.[3] Ancak Ermenistan ziyareti sırasında Papanın hazırlanmış konuşma metnin dışına çıkması ve sözde soykırım suçlamalarını tekrar etmek konusundaki ısrarı, ilkel davranmak yerine kibirli davranmak yönünde bir tercih yapıldığını ortaya koymuştur.

Böyle bir tercih yapılmış olması gösteriyor ki, Papa Fransuvarın ekümenizm elde etme isteği o kadar büyüktür ki kendisi Ermenileri memnun etmek uğruna Türkiyeyi kışkırtmaya razıdır (zira Ermenilerin her şeyden çok istediği kendileri gibi başkalarının da soykırım terimini kullanmasıdır). Kısacası Papa ve Ermeni Apostolik Kilisesi arasında şöyle bir anlaşmayla karşı karşıyayız: Papa, soykırım söyleminin yayılması için kendi konumunu kullanacak, buna karşılık olarak da Ermeni Apostolik Kilisesi Papanın Roma Katolik Kilisesi liderliğinde ekümenizmin elde edilmesi konusunda çabalarına tam destek verecek.

Soykırım söylemine neden bu kadar destek verdiğine bir gerekçe olarak, Papa, 1915 olayları konusunda her zaman soykırım ifadesini kullandığını ve bu konuda tutarlı olmak istediğini ifade etmiştir. Kendisi ayrıca beyanatlarıyla soykırım teriminin ne olduğunu pek anlamadığını tekrar ortaya koymuştur.[4] Papa, ona göre üç tane olan ana soykırımdan bahsetmiştir: Ermenilere yapılan , * Hitlerinki ve * Stalininki (Stalininki derken neyi kastettiği belli değildir). Bunlara atıf yaptıktan sonra Papa, Afrikadaki bir soykırıma muğlak bir şekilde atıfta bulunmuştur. Papanın kastettiği Ruanda Soykırımı mıydı? Eğer şayet bunu kastetmişse, Papa, yetkili bir mahkeme tarafından ispatlanmış olan bir soykırıma (sanki bu soykırım o kadar da önemli değilmiş gibi) neden bu kadar muğlak bir şekilde atıfta bulunmuştur?

Bundan daha da önemlisi, Papa Fransuva yine hiçbir şekilde Srebrenitsa Soykırımından bahsetmemiştir.[5] Papanın neden Srebrenitsa Soykırımından hiç bahsetmediğini anlamak kolaydır: bu soykırımın herhangi bir şekilde anılması Sırları ve Rusları (ki iki halk da çoğunlukla Ortodoks Hristiyandır) kızdırmaktadır, zira Sırlar ve Ruslar bu tür anmaları kışkırtıcı olarak nitelendirmektedirler.[6] Ekümenizm elde etme konusunda çok hevesli olan Papa, muhtemelen Sırları ve Rusları kızdırmamak ve dolayısıyla bu iki önemli Ortodoks halkın desteğini kaybetme riskine girmemek için Srebrenitsa Soykırımına değinmekten kaçınmaktadır.

Adaleti tesis etmek ve soykırımlara dikkat çekmek konusunda sözde çok ilgili olan Papanın, günümüzde Namibya olarak bilinen topraklarda, 1904-1907 yıllarında Alman sömürge yönetimi tarafından Herero ve Nama kabilelerine karşı yapılan (Namibya halkının

ve hatta Almanyada bile bazı insanların soykırım olarak nitelendirdiği) sistemik toplu katliamlardan hiçbir şekilde bahsetmediğinin de belirtilmesi gerekmektedir.

Tüm bu örnekler, Papanın soykırımın ne anlama geldiğini tam olarak bilmediğine ve kendi çıkarlarına uyacak şekilde tarihi meseleleri seçtiğine işaret etmektedir.

Hem Papa hem de Roma Katolik Kilisesi, Papanın Ermenistanda sergilediği davranışları savunmak konusunda hemen harekete geçmişlerdir. Papa, soykırım terimini kullanırken saldırgan bir niyeti olmadığını ve kendisinin bu terimi kullanması karşısında Türkiye'nin protesto etme hakkına sahip olduğunu ifade etmiştir.[7] Bir yandan da Kilise, Papanın haçlı zihniyeti ile hareket ettiğine dair olan Türkiye'nin suçlamasına şiddetle karşı çıkmış, Papanın Türkiye'ye karşı herhangi bir düşmanlığı olmadığını ileri sürmüştür.[8]

Papanın Türk veya Müslüman düşmanı olduğunu açıkça gösterecek herhangi bir davranış sergilememiş olduğu doğrudur. Ancak soykırım söylemi, bir yüzyıl içerisinde (çoğunluğu Hristiyan olan) Batılı ülkelerin zihinlerinin derinlerine yerleşmiş olan Müslüman ve Türk düşmanlığından güç olan propagandalar ve çarpıtmalarla şekillendirilmiştir. Bu sebepten ötürü, kendisi kabul etse de etmese de, Papanın soykırım söylemini kullanması Türklerin kötü bir şekilde yaftalanmasını pekiştirmekte ve onları ekümenizmin elde edilmesi için kolayca kullanılabilen bir kurbanı çevirmektedir.

Aslına bakılırsa, Papa Fransuva döneminde Türklerin ekümenizm uğruna taciz edilmesi, Roma Katolik Kilisesinin 1480de Osmanlının Otranto Seferi sırasında hayatını kaybeden Hristiyanları, bu seferle ilgili hikâyelerin belirsizlikler, abartılar ve önyargılarla dolu olmasına rağmen aziz ilan etmesiyle başlamıştır.[9] Otranto Seferine dair hikâyeler ve Ermeni soykırımı, korkunç bir düşman (bu bağlamda, Müslüman Türkler) tarafından saldırıya maruz kalan savunmasız Hristiyanlara dair tasvirleri gözler önüne getirmektedir. Bu tür tasvirler ise, Hristiyanların geçmişteki ve hâlihazırdaki zorlukları gözden geçirerek, çıkarlarını korumaya yönelik olarak dayanışmaya gitmelerini neden olacaktır.

Roma Katolik Kilisesi, Dünya Kiliseler Konseyi (dünyanın en büyük kiliseler birliği) ve Ermeni Apostolik Kilisesinin soykırım söylemine saplantılı bir şekilde sarıldığı ve bir bakıma Türkiye gibi çoğunluğu Müslüman bir ülkeye karşı birlik oldukları bir dönemde; Türkiye, Haçlı zihniyetinden beslenen bir düşmanlıkla karşı karşıya olduğunu hissetmekte sonuna kadar haklıdır. Ayrıca, hayırlı işlerle uğraşan, reformcu ve özgür düşünceli biri olmakla şöhret kazanan Papanın ekümenizm uğruna Türklere karşı yaftalayıcı bir söylem kullanmakta ısrar etmesi, onun korkutucu bir karanlık tarafını ortaya koymaktadır. Karşımızda Türkiye gibi bir ülkeyle ilişkileri bozacak ve bunca Müslümanı karşısına alacak kadar ekümenizm saplantısı içine girmiş bir dini lider vardır. Papa, ekümenizm uğruna Türklere ve Müslümanlara karşı incitici ve ötekileştirici bir stratejiyi izlemekte bu kadar kararlıysa, bu durumda Türkiye'nin Roma Katolik Kilisesine yönelik algısını ve yaklaşımını köklü bir şekilde gözden geçirmesi kendi çıkarına olacaktır. Ancak belki de Kilisenin halk nezdinde desteği harekete geçirmesi için gereken budur.

* Fotoğraf: Horizonweekly.ca

[1] Gerard O'Connell, Pope Francis Prays for Full Unity with Armenian Apostolic Church, *AmericaMagazine.org*, <http://americamagazine.org/content/dispatches/pope-francis-prays-full-unity-armenian-apostolic-church>

[2] Joint declaration by Pope Francis and the Catholicos Karekin II: We implore the leaders of nations to listen to the plea of millions of human beings who urgently need bread, not guns, 27.06.2016, *Vatican.va*, <http://press.vatican.va/content/salastampa/en/bollettino/pubblico/2016/06/27/160627d.html>

[3] Mehmet Oğuzhan Tulun, Vatikanın Tarih Söyleminde Olumlu Değişim, *AVİM*, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/VATIKAN-IN-TARİH-SOYLEMINDE-OLUMLU-DEGISIM>

[4] Mehmet Oğuzhan Tulun, Hukuki Ve Tarihi Bir Tartışmaya Dini Katmak, *AVİM*, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/HUKUKI-VE-TARIHI-BIR-TARTISMAYA-DINI-KATMAK>

[5] Mehmet Oğuzhan Tulun, Papa Fransuvanın Çifte Standardı, *AVİM*, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/PAPA-FRANSUVA-NIN-CIFTE-STANDARDI>

[6] Ali Murat Taşkent, BMdeki Srebrenitsa Tartışmalarıyla Ortaya Çıkan Çelişkiler, *AVİM*, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/BM-DEKI-SREBRENITSA-TARTISMALARIYLA-ORTAYA-CIKAN-CELISKILER>

[7] Full text: Pope Francis' in-flight press conference from Armenia, *CatholicNewsAgency.com*, <http://www.catholicnewsagency.com/news/full-text-pope-francis-inflight-press-conference-from-armenia-45222/>

[8] Başbakan Yardımcısı Canikli'den Papa'ya tepki!, *Milliyet*, <http://www.milliyet.com.tr/basbakan-yardimcisi-canikli-den-siyaset-2268607/> ; Vatican denies Pope has Crusades mentality over Armenian Genocide, *HorizinWeekly.ca*, <http://www.horizonweekly.ca/news/details/88555>

[9] Mehmet Oğuzhan Tulun, Ermeni Apostolik Kilisesinde Yaşanan Anlaşmazlıklar, *AVİM raporu*, <http://avim.org.tr/images/uploads/Rapor/RAPOR-4-yeni.pdf>

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya,Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "PAPA FRANSUVA EKÜMENİZM İÇİN BASTIRIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 39. Haziran 29. Erişim Temmuz 04, 2026. <https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/PAPA-FRANSUVA-EKUMENIZM-ICIN-BASTIRIYOR>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır